

اطلاعات

ارتباطات

و شهرهای آینده

محسن سقایی

کارشناس ارشد جغرافیا

مقدمه

ارتباط انسانی سنگ بنای جامعه انسانی است و بدون آن هرگز فرهنگ به عنوان خصیصه جامعه انسانی پدید نمی‌آید. از جانب دیگر گسترش ارتباطات الکترونیک، جامعه جدید را چنان از جوامع پیش متمایز ساخته است که برخی عصر نو را عصر ارتباطات می‌نامند. امروزه ما در عصر ارتباطات بسر می‌بریم که این دوره ویژگیهای خاص خود را دارد. بهترین ویژگی عصر اطلاعات، تسهیل و تسریع ارتباطات است. در این مقاله سعی شده است در خصوص اطلاعات و ارتباطات و تأثیر آن بر شهرهای آینده بحث نموده و تأثیر اطلاعات و ارتباطات را در ایجاد دهکده جهانی مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم.

مفهوم ارتباط

ارتباط عبارت است از فن انتقال، اطلاعات، افکار و رفتارهای انسانی از یک شخص به شخص دیگر. ارتباط انسانها اساس شکل‌گیری جامعه انسانی به معنای واقعی است. بسط و تراکم ارتباطات، موجبات بسط و تعالی فرهنگ را فراهم می‌سازد و در جریان ارتباط بین انسانها، نه تنها دانسته‌ها، بلکه عقاید، نظریات و احساسات مورد تبادل قرار می‌گیرد. فرایند ارتباط بین انسانها با استفاده از نهادهایی چندصورت می‌گیرد. این نهادها به هر صورت یا شیوه که تجلی کند، حامل پیام انسانی به انسان دیگر یا انسانهایی به انسانهای دیگرند. پس با توجه به تعریف ارتباط می‌توان گفت: ارتباط

سرخشمه فرهنگ و موجب تکامل آن است.

آیا ارتباطات باعث می‌شود فاصله به صفر برسد؟

در شهرهای امروزی مراد از عامل فاصله، بیشتر فاصله زمانی است تا فاصله فیزیکی، یعنی مدت زمانی که برای رسیدن به محل کار - مراکز خرید و بخش مرکزی شهر صرف می‌گردد. زیرا در شهرهای امروز با استفاده از انواع وسایل حمل و نقل با سرعتهای مختلف، دیگر فاصله فیزیکی اعتبار گذشته خود را ندارد. از طرفی امروز عامل فاصله با زمان، پول و کیلومتر سنجیده می‌شود.

توسعه ارتباطات باعث می‌گردد زندگی مفهوم دیگری پیدا کند. آگاهیها نسبت به دنیای ناشناخته افزایش یابد و مفهوم اجتماع متحول می‌گردد، بدین معنی که در گذشته اجتماع شامل چندمحل مجاور همدیگر نیست و یا به عبارتی افرادی که در مجاور همدیگر زندگی می‌نمایند، بلکه در حال حاضر اجتماع متشکل از افرادی است که دارای اهداف مشترک هستند ولی در وسعت گسترده‌ای پراکنده شده‌اند.

پس شهرها و روستاها، شهرک‌ها همه و همه به صورت بافت زنجیره‌ای شکل از طریق تلویزیون، رادیو، روزنامه، ماهواره و... در جریان اخبار، حوادث و جریانهای سیاسی در سراسر جهان قرار می‌گیرند. می‌توان نتیجه گرفت که ارتباطات باعث افزایش اطلاعات می‌گردد و این دوا باعث می‌گردد تا فاصله‌ها به صفر برسند.

دوره یازدهم، شماره چهل و چهارم / ۱۷

جهانی شدن و مفهوم آن

این روزها درباره جهانی شدن بسیار بحث می‌شود و اینکه جهانی شدن چه مشخصاتی دارد و چرا برخی کشورها مخالف این مسئله هستند. اینترنت یکی از عوامل جهانی شدن است و این جهانی شدن ابتدا با شبکه CNN شروع شد. این شبکه ابتدا جهانی شد و اخبار را در دسترس مردم جهان قرار داد. در واقع تکنولوژیهای ارتباطاتی باعث شدند که ما صحبت از جهانی شدن نمائیم. تکنولوژی ارتباطات باعث می‌شود مرزها محو گردد و مرزهای جغرافیایی دیگر مفهومی ندارد. هر فردی و در هر کجای دنیا با داشتن کامپیوتر به شبکه جهانی و به این دهکده جهانی وصل می‌شود.

ارتباطات پیامدهای مثبت و منفی زیادی دارد. اشاعه دموکراسی - از بین رفتن مرزها و آسان شدن رابطه‌ها - دسترسی به اطلاعات و ردیابی شدن اطلاعات و با مکاتبات از جمله پیامدهای مثبت جهانی شدن است. اما از پیامدهای منفی این جریان اطلاعاتی این است که ارزشهایی در یک جامعه دستخوش تأثیر و تأثر می‌شود.

یکی از مشکلات کشورهای جهانی سوم این است که فقط مصرف کننده هستند. جهانی شدن این فرصت را به ما می‌دهد که یک کشور تولیدکننده باشیم و بتوانیم کالاها را به سراسر جهان توزیع کنیم و لازمه آن عضویت در شبکه جهانی است. در این بحث باید تحقیق کنیم که ایران چه چیزی را می‌تواند به دنیا عرضه کند که دیگر کشورهای دنیا نمی‌توانند بکنند و نکرده‌اند.

دولت الکترونیک

مفهوم دولت الکترونیک از جمله مفاهیمی است که اخیراً در دنیای دانش و اطلاعات ایجاد و در دستور کار بسیاری از دولتها قرار گرفته است. پس از مطرح شدن تجارت الکترونیک (E-COMMEYCE) در سالهای اخیر دولت الکترونیک (E-GOVERNMENT) مطرح شده است که ویژگی اصلی آن ارائه خدمات با هزینه کمتر و اثربخشی بالاتر و خواهان مرتبط ساختن همه مردم با یکدیگر و بادولت است.

دولت الکترونیک این امکان را به دولت می‌دهد که خدمات خود را به مناسبترین شیوه و کمترین هزینه و بالاترین کیفیت و در کمترین زمان ممکن به مشتریان ارائه کند. دولت نیوزلند اقداماتی را برای ایجاد دولت الکترونیک انجام داده است.

پایگاههایی چون پایگاه وب سایت، دولت نیوزلند که اطلاعات را در مورد ساختار و فعالیتهای دولت ارائه می‌کند فی الجمله: پرداخت مالیات و عوارض - تجدید گواهینامه - ثبت شرکت - ثبت ازدواج و طلاق - تولد و مرگ و میر - بازدید از موزه‌ها به صورت - (online) عقد قرارداد و ...

با پیاده شدن دولت الکترونیک ساختارهای سازمانی تغییر می‌یابد. کارمندان سازمانها کارهای خود را در خانه انجام می‌دهند و نیازی به حضور فیزیکی آنها بر سر کار نیست. مدیریت سازمانها به صورت بلاواسطه با مشتریان و ارباب رجوع در ارتباط خواهند بود. با پیاده شدن دولت الکترونیک بخش زیادی از کارکنان سازمانها آزاد خواهند شد و می‌توان از آنها در کارهای فکری استفاده کرد.

مزایای استفاده از این روش:

- ۱- صرفه جویی در زمان
- ۲- صرفه جویی در کاغذ
- ۳- کاهش ترافیک
- ۴- تسهیل ارتباطات بین شهروندان و دولت
- ۵- صرفه جویی در ساعات کارادارات
- ۶- افزایش کیفیت خدمات
- ۷- تسهیل ارتباطات بین نهادها و دولت.

شهرها، اطلاعات و ارتباطات و افزایش آگاهیها

در نیمه دوم قرن بیستم توسعه الکترونیک همه جاگیر شد و این توسعه ابتدا شهرها را دربر گرفت

تأثیرات اصلی این توسعه عبارت بود از:

- ۱- افزایش درآمد سرانه در برخی کشورها
  - ۲- انقلاب در اطلاعات با گسترش رادیو، تلویزیون و تلفن و ...
  - ۳- انقلاب در حمل و نقل و کاهش زمانی فاصله‌ها
- و بدین ترتیب جهان مابه صورت باورنکردنی کوچک شده است. توسعه الکترونیک باعث افزایش ارتباطات و اطلاعات در سطح جهان گردید. در اینجا مراد از افزایش آگاهیها عبارت است از استفاده از کامپیوتر، رادیو، تلویزیون، تلفن، نت اسکپ و اینترنت و ... و سایر عوامل که در خبررسانی نقش اساسی را دارند و به نحوی جوامع راحت تأثیر خود قرار می‌دهند می‌باشد.

نتیجه گیری

اطلاعات و ارتباطات باعث می‌شود شخصیت انسانها متحول گردد و این تحول شخصیت به یگانگی شخصیت می‌انجامد و وقتی شخصیتها یگانه شد، نیازها نیز یکسان می‌شود. یکسان شدن خواسته‌ها و نیازها باعث می‌گردد تا برای بدست آوردن آن خواسته‌ها تلاش نمائیم و در نتیجه این امر منجر به تهاجم به شهرها بخصوص شهرهای بزرگ می‌شود. تهاجم به سمت شهرهای بزرگ منجر به افزایش تخریب و از بین رفتن منابع برای زندگی آیندگان می‌شود و برای اینکه ما بتوانیم از این وضعیت نجات بیدار کنیم باید به توسعه پایدار بیندیشیم و اندیشه کردن در مورد توسعه پایدار نیاز به ابزار دارد و ابزار آن اطلاعات ساماندهی شده می‌باشد.

منابع و مآخذ

- ۱- جغرافیای اجتماعی شهرها، دکتر حسین شکوئی.
- ۲- جامعه شناسی ارتباطات، دکتر باقر ساروخانی.
- ۳- روزنامه ایران، جهانی شدن در دستر ارتباطات ۸۰/۳/۲.
- ۴- روزنامه ایران، دولت الکترونیک، تحولی نوین در اقتصاد دولتها ۸۰/۳/۲.
- ۵- روزنامه ایران، دغدغه‌های پیوستن به سازمان تجارت جهانی ۸۰/۵/۲۲.